

Thinking Torah With Food

Rabbi Micha'el Rosenberg – rosenberg@hadar.org

Manger Winter Learning Seminar 2023-4 6 Tevet 5784/17 December 2023

1. Shemot 24:10-11

וַיֵּרְאוּ אֶת-אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לַבִּנְתִּי הַסָּפִיר וּכְעָצֶם הַשָּׁמַיִם לְטָהָר: וְאֵל-אֶצִּילִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יְדוֹ וַיִּחַזְּזוּ אֶת-הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ:	They saw the God of Israel, and beneath [God's] feet was like a pavement of sapphire, like the very sky for purity. Yet [God] did not raise a hand against the leaders of the Israelites; they beheld God, and they ate and drank.
--	--

2. Talmud Bavli Berakhot 17a

מִרְגָּלָא בְּפֻמִּיהּ דְּרַב: לֹא כְּעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹלָם הַבָּא. הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִּיָּה וְלֹא פְרִיָּה וְרִבְיָה וְלֹא מַשָּׂא וּמִתֵּן וְלֹא קִנְיָה וְלֹא שְׂנְאָה וְלֹא תַחְרוּת, אֲלֵא צְדִיקִים יוֹשְׁבֵין וְעֹטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְנִהְיִים מְזִיוֹ הַשְּׁכִינָה, שְׁנֵאֲמַר: "וַיִּחַזְּזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ."	A pearl in Rav's mouth: The World-to-Come is not like this world. The World-to-Come has no eating or drinking, nor sexual reproduction, nor business, nor envy nor hatred, nor competition. Rather, the righteous sit with their crowns on their heads and receive sustenance from the light of the Shekhinah, as it is stated, <i>They beheld God, and they ate and drank.</i>
--	---

3. Ibn Ezra, Shemot 24:11

וטעם ויאכלו וישתו. שירדו שמחים מההר ויאכלו זבחי שלמים שזבחו נעריהם וישתו בשמחה ורבי יהודה הלוי אמר כי טעם ויאכלו. כי הוצרכו שיאכלו אע"פ שנהנו מזיו השכינה. והזכיר זה בעבור משה שחיה ארבעים יום וארבעים לילה בלא אכילה ככתוב בפ' אחרי זאת:	The meaning of <i>they ate and drank</i>, is that they came down from the mountain joyously, and they ate the offerings that the youth had slaughtered, and they drank in joy. R. Yehudah Halevi said that the meaning of <i>they ate</i> is that they needed to eat, even though they received sustenance from the light of the Shekhinah. And the Torah mentions this because of Moshe's surviving for 40 days and 40 nights without eating, as it is written in the section after this [and cf Shemot 34:28].
---	---

4. Ramban, Shemot 24:11

וטעם ויאכלו וישתו שאכלו שם השלמים בתחתית ההר לפני האלהים טרם שישבו אל אהליהם, כי השלמים טעונים מחיצה, ונאכלין בירושלם לפני מן החומה (זבחים נה:), ובשילה בכל הרואה (שם קיב:), וכאן היו נאכלין לפני המזבח תחת ההר, לא במחנה:	The meaning of <i>they ate and drank</i> is that they ate there the peace offerings at the bottom of the mountain, before God, prior to returning to their tents. Because peace-offerings require an enclosure; in Jerusalem, they are eaten within the wall; in Shiloh, anywhere that could be seen [from Shiloh]; and here, before the altar at the base of the mountain, but not in the camp.
--	---

5. Tosefta Berakhot 6:2 (ed. Lieberman)

הרואה את אכלסין, אומ' ברוך חכם הרזים, לפי שאינן פרצופותיהן דומין זה לזה ואין דעתן דומות זו לזו. בן זומא כשראה אוכלסין בהר הבית, או' ברוך מי שברא את אלו לשמשני. כמה יגע אדם הראשון ולא טעם לוגמה אחת עד שזרע וחרש וקצר ועמר ודש וזרה וברר וטחן והרקיד ולש ואפה ואחר כך אכל, ואני עומד בשחרית ומוצא אני את כל אילי לפני. כמה יגע אדם הראשון ולא לבש חלוק עד שגזז ולבן ונפס וצבע וטווה וארג ואחר כך לבש,	One who sees crowds says Blessed is the One wise in mysteries, for their faces are not alike nor are their minds alike. When Ben Zoma would see crowds at the Temple Mount, he would say Blessed is the One who created all these to serve me. How hard did Adam the First work, but he could not taste a single gulp before he sowed, and plowed, and reaped, and gathered, and separated, and filtered, and selected, and ground, and shook, and kneaded, and baked, and then he ate. But I stand in the morning and find all this before me. How hard did Adam the First work, but he could not wear a garment until he sheared,
---	--

ואני עומד בשחרית ומוצא את כל אילו לפני... וכן היה בן זומא או' ארח טוב מהוא או', זכור בעל הבית לטוב. כמה מיני יינות הביא לפנינו, כמה מיני חתיכות הביא לפנינו, כמה מיני גלוסקאות הביא לפנינו, כל שעשה לא עשה אלא בשבילי. אבל ארח רע מהוא או', וכי מה אכלתי לו, פת אחת אכלתי לו, כוס אחת שתיתי לו, כל מה שעשה עשה לצורך אשתו ובניו...	and bleached, and cleaned, and shook clean, and dyed, and spun, and weaved, and then he wore. But I stand in the morning and find all this before me... And so too Ben Zoma would say, "A good guest, what do they say? The host should be remembered well. How many kinds of wine they brought before us, and how many pieces of meat they brought before us, and how many fine loaves they brought before us! All that they did, they did only for me. But a bad guest, what do they say? What did I eat of theirs? I ate some of their bread, I drank one glass of theirs. All that they did, they did for their spouse and children..."
--	---

6. Mei Hashiloah (R. Mordechai Yosef Leiner, 19th c. Poland), Likutei Hashas, Berakhot 45a

שלושה שאכלו כאחת חייבין לזמן. הענין בזה כדאיתא בגמ' (ברכות נ"ח.) שאין דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומים זה לזה, והנה כשיאכלו שלושה אז רואה השלישי שיש שני דעות נפרדים והפכים, מזה מכיר שיש השי"ת שברא אלו ההפכים והשי"ת הוא מאחדם והוא תמים דעים ואלהי הרוחות לכל בשר... וכן בענין זימון בשלושה כיון שיש שנים נפרדים לכן יכול השלישי להכיר הכרה מפורשת ולומר נברך שאכלנו משלו...	"Three who ate as one are obligated to invite." The point here is like that which we find in the Talmud (Berakhot 48a) that their minds are not alike, and their faces are not alike. And behold, when three eat [together], then the third sees that there are two distinct, opposite minds. From this, they realize that there is a Blessed God, who created these opposites, and Blessed God is the one who brings them together, aligning thoughts, God of the spirits for all flesh... And so too with regard to <i>zimmun</i> with three; since there are two distinct [minds], and therefore the third can recognize fully [God's role in bringing them together] and say "let us bless the One from whose we ate..."
--	--

7. Shem Mishmuel (R. Shmuel Bornsztain, 20th c. Poland), Vayeshev 5672

והנה ידוע דכל חלקי הקדושה שמוציאים ממקום שהי' טבועים שם צריכין נקיון, וכמו בגשמיות שיש ל"ט מלאכות שהם ל"ט תקונים עדי יהי' לו עלי' באמצעות האדם וכמשל הפת שצריך נקיון מהפסולת ע"י י"א מלאכות שבפת, עד שיהי' ראוי לאכילת האדם, כן הוא בכל חלקי הקדושה המוציאים מתחת יד הגלות צריכין בירור ונקיון... והנה שבת הוא מעין עוה"ב וע"כ אין העבודה בשבת ע"י כניעה ושפלות כי בשבת אין זמן ברירה ובורר אסור בשבת, וכן כל ל"ט מלאכות, וכמו שבגשמיות כן הוא ברוחניות, ועבודת שבת הוא רק באהבה ורצון ודביקות ועונג ויגבה לבו בדרכי ה'...	Behold, it is known that all the pieces of holiness that are taken out of the place where they were ensnared, require cleansing. Just as in the physical, there are 39 categories of labor, which are 39 repairs necessary to be elevated by means of humans. For example, bread requires cleansing from the waste by means of the eleven labors of breadmaking, until it is worthy of being eaten by humans; so too with the pieces of holiness that are taken out from the reign of exile, they require clarification (<i>berur</i>) and cleansing... And behold, Shabbat is a taste of the World to Come, and therefore there is no work by means of self-abnegation on Shabbat, for Shabbat is not a time of clarification (<i>bererah</i>), and selecting (<i>borer</i>) is forbidden on Shabbat. And so too all 39 labors, as with the physical, so too with the spiritual. And the service of Shabbat is only with love, and desire, and clinging, and joy, and lifting up one's heart in the ways of God...
--	---

